

सविता : (भ्रमणभाषं धृत्वा) हरिः ॐ ।

शिक्षिका : हरिः ॐ । कः वदति ?

सविता : अहं शीलायाः माता वदामि ।
प्रवासे मम पुत्री अस्ति ।

शिक्षिका : आम् अस्ति । किञ्चित्

कार्यम् अस्ति वा ?

सविता : आम्, अहं तया सह वार्तालापं

कर्तुम् इच्छामि । (शिक्षिका शीलां प्रति
भ्रमणभाषं प्रेषयति ।)

शीला : अम्ब, कथम् अस्ति सर्वं कुशलं वा ?

सविता : आम्, अहं कुशलिनी ।

भवत्याः प्रवासः कथं प्रचलति ?

शीला : प्रवासः तु सम्यक् प्रचलति ।

अधुना अहम् अजन्तागुहायाम् अस्मि ।

सविता : शोभनम् । तत्र किं किम् अस्ति ?

शीला : अत्र अनेकानि चित्राणि शिल्पानि च
सन्ति ।

- सविता : तत्र कानि चित्राणि सन्ति ?
- शीला : भगवतः बुद्धस्य शिल्पं सुन्दरम् अस्ति । अन्यत् च चतुर्मुखस्य हरिणस्य चित्रम् अपि मनोहरम् अस्ति । अत्र बहूनि सुन्दराणि चित्राणि अपि सन्ति ।
- सविता : पद्मपाणेः चित्रं तत्र अस्ति वा ?
- शीला : आम्, अस्ति । अस्माभिः सह मार्गदर्शकः अपि अस्ति ।
- सविता : सः किं कथयति ?
- शीला : सः बौद्धगुहायाः विषये अस्माभिः सह वार्तालापं करोति । अपि च, गुहायाः इतिहासम् अपि कथयति ।
- सविता : तेषां स्थानानां कानिचित् छायाचित्राणि आनयतु ।
- शीला : अवश्यम् आनेष्यामि ।
- सविता : अजन्तातः प्रवासः कुत्र गमिष्यति ?
- शीला : अजन्तातः वयं घुण्णेश्वरं, घुण्णेश्वरतः शीरडीम्, शीरडीतः त्र्यम्बकेश्वरम्, त्र्यम्बकेश्वरतः नासिकं गमिष्यामः ।
- सविता : शोभनम्, प्रवासः शिक्षणस्य भागः एव अस्ति । तर्हि सम्यक् रीत्या प्रवासं करोतु । भवती प्रवासे यत् यत् पश्यति तत् तत् सर्वं टिप्पणीपुस्तके लिखतु ।
- शीला : आम्, अवश्यं लेखिष्यामि ।
- सविता : अपि च, प्रवासस्थानस्य विशेषतां तथा तस्य स्थानस्य इतिहासविषये अपि लिखतु ।
- शीला : अवश्यम् । भवतु, नमो नमः ।
- सविता : नमो नमः ।

ભ્રમણભાષ: મોબાઈલ(ફોન) શીલાયા: શીલાનો તસ્યૈ તેણીને અમ્બ હે માતા અધુના અત્યારે ભવત્યા: આપનો (સ્ત્રીલિંગ) કથમ્ અસ્તિ કેમ છે? ગુહાયામ્ ગુફામાં ચતુર્મુખ ચાર મોઢાંવાળું પદ્મપાણે: પદ્મપાણિનું માર્ગદર્શક: ભોમિયો, ગાઈડ સમ્યક્ રીત્યા સારી રીતે બૌદ્ધગુહાયા: બૌદ્ધ ગુફાની અસ્માભિ: સહ અમારી સાથે ટિપ્પણીપુસ્તકમ્ નોટબુક આનયતુ લાવજો.

સ્વાધ્યાય:

1. નીચેના શબ્દોનું મોટેથી ઉચ્ચારણ કરો :

ભ્રમણભાષ:, કિઞ્ચિત્, પ્રેષયતિ, સમ્યક્, પ્રચલતિ, અજન્તાગુહાયામ્, ચતુર્મુખસ્ય, પદ્મપાણ્યા:, બૌદ્ધગુહાયા:, ત્ર્યમ્બકેશ્વરમ્, ઘુણેશ્વરત:, ટિપ્પણીપુસ્તકમ્ ।

2. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ સંસ્કૃત ભાષામાં આપો :

- (1) કા દૂરભાષં કરોતિ ?
- (2) શીલા કસ્યા: પુત્રી અસ્તિ ?
- (3) શીલા કુત્ર ગચ્છતિ ?
- (4) શીલા કિં કિં પશ્યતિ ?

3. ઉદાહરણ મુજબ આપેલાં વાક્યોને પ્રશ્નવાક્યમાં ફેરવો :

ઉદાહરણ : શીલા અજન્તાગુહાયામ્ અસ્તિ ।

શીલા કુત્ર અસ્તિ ?

- (1) મહેશ: ઊદ્યાને અસ્તિ ।
- (2) ફરિદા વાટિકાયામ્ અસ્તિ ।
- (3) સુનન્દા શાલાયામ્ અસ્તિ ।

ઉદાહરણ : શીલા ગૃહતઃ મન્દિરં ગચ્છતિ ।

શીલા કુતઃ મન્દિરં ગચ્છતિ ?

શીલા ગૃહતઃ કુત્ર ગચ્છતિ ?

- (1) નરેન્દ્રઃ કાર્યાલયતઃ ગૃહં ગચ્છતિ ।
- (2) વિનયઃ ક્રીડાઙ્ગણતઃ વાટિકાં ગચ્છતિ ।
- (3) અલકા પાલનપુરતઃ ગાન્ધીનગરં ગચ્છતિ ।

4. ઉદાહરણ મુજબ વાક્યો બનાવો :

ઉદાહરણ : નટરાજઃ ચિત્રમ્ ।

નટરાજસ્ય ચિત્રમ્ અસ્તિ ।

- (1) વેદાન્તઃ પુસ્તકમ્ । _____
- (2) પાર્થઃ કન્દુકઃ । _____
- (3) કલ્પેશઃ લેખની । _____
- (4) કર્ણઃ કુણ્ડલમ્ । _____
- (5) નિસર્ગઃ ગૃહમ્ । _____

ઉદાહરણ : શીલા પુસ્તકમ્ ।

શીલાયા: પુસ્તકમ્ અસ્તિ ।

(1) રેખા દ્વિચક્રિકા ।

(2) વિદ્યા પ્રભાવ: ।

(3) કૃપા આસન્દ: ।

(4) મીના પાઠશાલા ।

(5) અનીક્ષા શાટિકા ।

5. આપેલાં વાક્યોને સંસ્કૃત ભાષામાં લખો :

(1) આરતી જામનગરથી રાજકોટ જાય છે.

(2) હર્ષા અમરેલીથી જૂનાગઢ જાય છે.

(3) મિહિર અમદાવાદથી સૂરત જાય છે.

(4) કુમાર ભુજથી અમદાવાદ જાય છે.

(5) ઉષા વડોદરાથી પાલનપુર જાય છે.

6. તમારા ગામમાં આવતી બસ ક્યાંથી અને ક્યા ક્યા સ્થળેથી આવે છે, તેનું વર્ણન સંસ્કૃતમાં કરો.

જેમકે,

લોકયાનં હિંમતનગરતઃ ઇડરં ગચ્છતિ । ઇડરતઃ વટપલ્લીં ગચ્છતિ । વટપલ્લીતઃ ભાવનગરં ગચ્છતિ ।

संस्कृतसामयिकानां सूचिः

नाम	प्रकार	स्थल
● गाण्डीवम्	साप्ताहिक	वाराणसी
● उद्यानपत्रिका	मासिक	आन्ध्रप्रदेश
● अभिनवसंस्कृतम्	वार्षिकी	कानपुर
● अनादिवाक्	त्रैमासिक	नई दिल्ली
● अर्वाचीनसंस्कृतम्	त्रैमासिक	नई दिल्ली
● गीर्वाणसुधा	मासिक	मुम्बई
● दिव्यज्योतिः	मासिक	शिमला
● पारिजातम्	मासिक	कानपुर
● संस्कृतसन्देश	दैनिक	वडोदरा
● साम्प्रतम्	मासिक	अमदावाद
● सम्भाषण सन्देशः	मासिक	बेंङ्गलुरुः
● रसना	मासिक	केराला

पुनरावर्तन 1

1. नीचे आपेक्ष संवाद बे-बेना जूथमां भोळो :

- सुधीर: : नमस्कार: ।
सुधा : नमस्कार: महोदय !
सुधीर: : भवत्या: नाम किम् ?
सुधा : मम नाम सुधा । भवत: नाम किम् ?
सुधीर: : मम नाम सुधीर: । भवती किं करोति ?
सुधा : अहम् अध्यापिका अस्मि । भवान् किं करोति ?
सुधीर: : अहम् अपि अध्यापक: अस्मि ।

2. नीचेना शब्दोनुं भोटेथी उच्यारण करो :

चरणौ, प्रणमामः, वागीश्वरि, शरण्या, रुचिराभरणा, पङ्कजम्, मतिरास्तां, कुण्ठाविषहारिणि

3. नीचे आपेक्ष पंक्तिओनुं शुद्ध स्वरे आरोह-अवरोह साथे गान करो :

- (1) जय जय हे _____ प्रणमामः ॥
(2) नादब्रह्म _____ गच्छामः ॥
(3) त्वमसि _____ चरणा ॥
(4) नवरस _____ रुचिराभरणा ॥
(5) हर जडतां _____ विमले ॥
(6) ललितकलामयि _____ धारिणि ॥

4. नीचे आपेक्षा इकरानुं शुद्ध स्वरे वाचन करो :

अस्माकं भारतदेशे अनेकाः नद्यः सन्ति । गङ्गा, यमुना, साभ्रमती, नर्मदा इत्यादयः । सर्वासु नदीषु गङ्गा श्रेष्ठा नदी अस्ति । निदाघे अपि तस्याः प्रवाहो न शुष्यति । सा हिमालयात् प्रभवति सागरं प्रति वहति च । प्रयागे गङ्गायाः यमुनायाश्च सङ्गमः भवति । सङ्गमस्थाने स्नानेन जनाः पवित्राः भवन्ति । धन्यं गङ्गादर्शनं, पुण्यं गङ्गाजले स्नानम् ।

5. नीचेના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

- (1) एकलव्यः किं पठितुम् इच्छति स्म ?
- (2) एकलव्यः धनुर्विद्यायाः अभ्यासं कथं कृतवान् ?
- (3) एकलव्यः कुक्कुरस्य मुखं कथम् असीव्यत् ?
- (4) एकलव्यः अस्मान् किं शिक्षयति ?

6. નીચેનાં વિધાનવાક્યોને કૌંસમાં આપેલા શબ્દોનો ઉપયોગ કરી પ્રશ્નવાક્યોમાં ફેરવો :

- (1) ગઙ્ગા, યમુના, સામ્રમતી, નર્મદા નદ્યઃ ભારતદેશે પ્રવહન્તિ । (કાઃ કાઃ)
- (2) ગઙ્ગા શ્રેષ્ઠા નદી અસ્તિ । (કા)
- (3) ગઙ્ગા હિમાલયાત્ પ્રભવતિ । (કુતઃ)
- (4) સઙ્ગમસ્થાને સ્નાનેન જનાઃ પવિત્રાઃ ભવન્તિ । (કુત્ર)

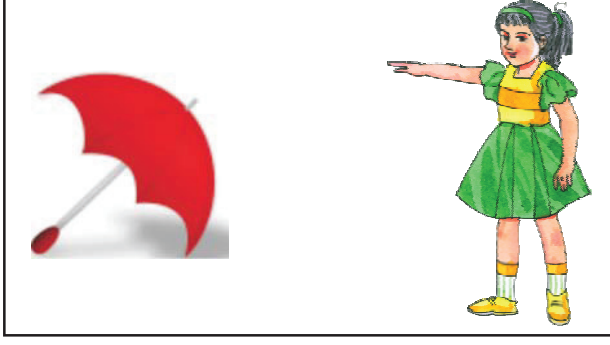
7. ચિત્રો જોઈને વાક્ય લખો :

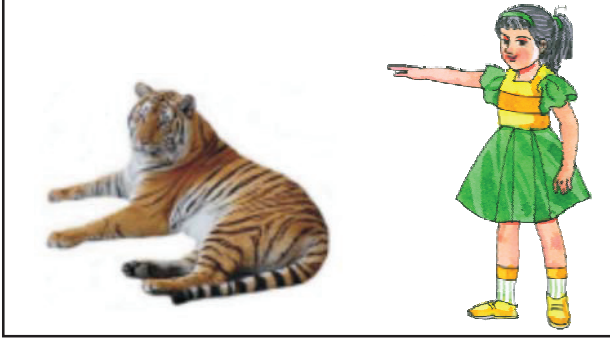

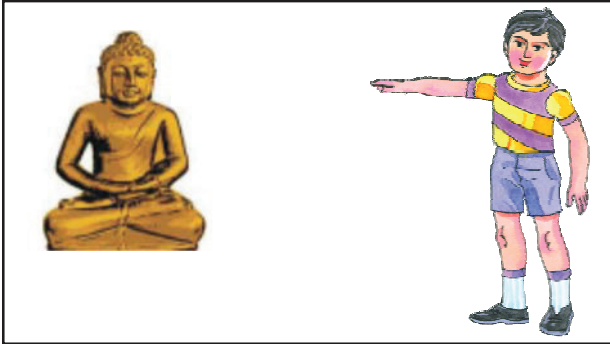

---

8. ઉદાહરણ અનુસાર વાક્યો બનાવો :

ઉદાહરણ : खेलनाङ्गणं गच्छाम ।

(1) _____ ગચ્છામ ।

(2) _____ ગચ્છામ ।

(3) _____ ગચ્છામ ।

(4) _____ ગચ્છામ ।

(5) _____ ગચ્છામ ।

भवान् जानाति किम् ?

- પચ્ચ પ્રસિદ્ધ-મહાકાવ્યાનિ સન્તિ - રઘુવંશમ્, કુમારસંભવમ્, કિરાતાર્જુનીયમ્, શિશુપાલવધમ્, નૈષધચરિતમ્, ।
- સંસ્કૃતસાહિત્યસ્ય પ્રસિદ્ધઃ મહાકવિઃ કાલિદાસઃ ।

